

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ: БАР'ЄРИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

ГИРИЧ Зоя

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ В ДИСТАНЦІЙНІЙ ОСВІТІ: МОЖЛИВОСТІ ТА РИЗИКИ

У контексті глобалізації й цифровізації освіти дистанційне навчання стало необхідною складовою освітнього процесу. Особливої актуальності набуває питання розвитку міжкультурної комунікації у цьому середовищі. Взаємодія студентів із різних країн у дистанційних платформах висуває нові вимоги до володіння міжкультурною компетентністю. Проблема полягає у визначенні шляхів ефективної організації міжкультурної комунікації в дистанційній освіті та мінімізації пов'язаних із цим ризиків.

Питання міжкультурної комунікації активно вивчаються в працях таких дослідників, як Г. Хофстеде [5], Е. Халл, Л. Самовар та Р. Портер [4]. В українських реаліях міжкультурна проблематика в освіті розглядалася в роботах І. Беха, В. Кременя, Л. Мовної. Проте питання дистанційної взаємодії в аспекті міжкультурного спілкування потребує глибшого осмислення через виклики цифрової доби, що підкреслюють О. Пометун та І. Зимня [3].

Метою дослідження є виявлення можливостей і ризиків міжкультурної комунікації в дистанційній освіті та вироблення практичних рекомендацій щодо її ефективної організації.

Дистанційна освіта відкриває унікальні можливості для міжкультурної взаємодії:

- Глобальний доступ до освіти. Студенти з різних країн отримують рівні можливості здобувати знання без обмежень кордонів.
- Формування толерантності. Спільне навчання в мультикультурних групах сприяє розширенню світогляду, розвитку поваги до культурного розмаїття.
- Розвиток мовної компетентності.

Разом із тим дистанційна міжкультурна комунікація супроводжується низкою ризиків.

Серед них:

- Мовні та комунікативні бар'єри. Недостатній рівень володіння мовами може ускладнювати порозуміння між учасниками.
- Культурні непорозуміння. Відсутність знань про специфіку інших культур призводить до конфліктів або неправильного тлумачення поведінки [4].
- Цифрова нерівність. Різний рівень доступу до цифрових технологій у різних країнах обмежує ефективність навчання.
- Соціальна ізоляція. Незважаючи на доступність, онлайн-формат може посилювати почуття відчуження та знижувати мотивацію студентів [2].

Аналіз практики організації дистанційної міжкультурної взаємодії у закладах вищої освіти України, Польщі та Канади показав, що ефективними стратегіями є: впровадження курсів із міжкультурної комунікації як обов'язкової складової навчальної програми [1]; використання інтерактивних методик (кейс-метод, міжкультурні проекти, віртуальні обміни) [3]; організація тренінгів для викладачів із питань культурної чутливості та адаптивної комунікації [2].

Практичними рекомендаціями щодо ефективної організації міжкультурної комунікації в дистанційній освіті можуть бути наступні:

- 1) Інтеграція міжкультурних модулів у навчальні курси. Окремі модулі з основ міжкультурної комунікації допоможуть студентам підвищити обізнаність про культурні відмінності [4].
- 2) Створення мультикультурних навчальних груп. Формування груп студентів із різних культур сприятиме активному міжособистісному обміну досвідом.
- 3) Використання мультимедійних технологій. Відеоконференції, спільні онлайн-проекти, форуми й інтерактивні симуляції допоможуть залучати студентів до реального діалогу [3].

4) Навчання комунікативних стратегій. Проведення тренінгів із розвитку навичок активного слухання, невербальної комунікації та уникнення стереотипів [5].

5) Підтримка емоційного інтелекту. Викладачам і студентам важливо розвивати здатність до емпатії, розуміння та поваги до інших культурних традицій.

6) Технічна підтримка та цифрова інклюзія. Забезпечення доступу до необхідних технічних засобів і платформ для всіх учасників процесу незалежно від їхнього регіону.

7) Постійний моніторинг комунікації. Регулярна оцінка ефективності міжкультурної взаємодії через анкетування, обговорення та аналіз ситуацій допоможе вчасно коригувати навчальний процес.

Дистанційна освіта має великий потенціал для розвитку міжкультурної комунікації, однак ефективність цього процесу залежить від цілеспрямованої підготовки студентів і викладачів до мультикультурної взаємодії. Запропоновані практичні рекомендації допоможуть створити більш інклюзивне та толерантне освітнє середовище. Перспективами подальших досліджень є розробка методичних посібників для інтеграції міжкультурної комунікації у зміст дистанційної освіти та вивчення досвіду міжкультурних навчальних програм у різних країнах.

Література

1. Андріяш В. (2013). Державна етнополітика України в умовах глобалізації. Миколаїв: Видавництво ЧДУ ім. Петра Могили. 328.

2. Гура О. І., Гура Т. Є. (2015). Психологія управління соціальною організацією: навчальний посібник. 2-ге вид., доп. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС. 212.

3. Пометун О. І. (2004). Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. Київ: А.С.К. 192.

4. Самовар Л., Портер Р. (2013). Міжкультурна комунікація: мова та контекст. Київ: Либідь. 328.

5. Хофстеде Г. (2005). Культури та організації: програмування розуму. Київ: Основи. 464.

**Ministry of Education
and Science of Ukraine**

**National University of Life
and Environmental Sciences of
Ukraine**

**Faculty of Humanities
and Pedagogy**

**Дипломатична
академія
України**

**NATIONAL UNIVERSITY OF LIFE
AND ENVIRONMENTAL SCIENCES OF UKRAINE
Faculty of Humanities and Pedagogy
Department of Philosophy and International Communication**

**INTERNATIONAL AND INTERCULTURAL COMMUNICATION
IN SHAPING UKRAINE'S IMAGE:
DEVELOPMENT STRATEGIES**

**MATERIALS
OF THE INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE**

May 01, 2025

Kyiv

Міжнародна і міжкультурна комунікація у формуванні іміджу України: стратегії розвитку: зб. матеріалів Міжнародної наук.-практ. конф. Київ, 01 травня, 2025 р. Київ: Міленіум, 2025. 178с.

Збірник укладено за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародна і міжкультурна комунікація у формуванні іміджу України: стратегії розвитку», що її провела кафедра філософії та міжнародної комунікації гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України. Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямками роботи конференції.

Видання розраховано на науковців, викладачів, аспірантів, студентів.

The collection is compiled on materials of the International scientific and practice conference «International and intercultural communication in shaping Ukraine's image: development strategies» a held by the Department of Philosophy and International Communication of the Faculty of Humanities and Pedagogy of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. All the materials are synchronized with the guidelines of the conference.

Forscientists, lecturers, postgraduates, students.

Редакційна колегія:

Шинкарук В.Д., д-р філ. наук, проф. (голова); Балалаєва О. Ю., канд. пед. наук, доц., Вакулик І.І., канд. філ. наук, доц.; Культенко В.П., канд. філос. наук, доц., Лаута О.Д., канд. філос. наук, доц., Савицька І.М., канд. філос. наук, доц., Христюк С.Б., канд. іст. наук, доц.

Схвалено до друку на засіданні вченої ради
гуманітарно-педагогічного факультету, протокол № 9 від 17.04.2025

Тези подано в авторській редакції.

Автори тез відповідають за достовірність викладеного матеріалу,
за правильне цитування джерел, покликання на них і засвідчують відсутність плагіату.

Передруковувати опубліковані в збірнику матеріали
дозволяється тільки за згодою авторів.

© НУБіП України, 2025

© Автори, 2025